

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23.06.1987, sp. zn. Cpj 92/87, ECLI:CZ:NS:1987:CPJ.92.1987.1

Číslo: 2/1988

Právní věta: V řízení o osvojení podle ustanovení § 68 odst. 1 zák. o rod. ustanoví soud nezletilému dítěti zpravidla jediného opatrovníka, jemuž vymezí rozsah jeho práv a povinností tak, že opatrovník bude nezletilé dítě v řízení o osvojení zastupovat a je oprávněn dát přivolení k osvojení.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 23.06.1987

Spisová značka: Cpj 92/87

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Opatrovník, Osvojení, Řízení před soudem

Předpisy: 94/1963 Sb. § 68 odst. 1
§ 74 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Z výsledků prověrky praxe soudů ve věcech osvojení, zejména z hlediska uplatňování ustanovení § 68 odst. 1 a § 74 odst. 2 zák. o rod., kterou provedlo ministerstvo spravedlnosti ČSR, vyplynulo, že postup soudů při ustanovení opatrovníka nezletilému dítěti v řízení o osvojení není jednotný. Pochybnosti vyvolává zejména to, zda v případech osvojení podle ustanovení § 68 odst. 1 zák. o rod. je třeba ustanovit nezletilému dítěti opatrovníky dva, a to opatrovníka podle ustanovení § 37 odst. 3 zák. o rod. a opatrovníka podle ustanovení § 68 odst. 2 zák. o rod., nebo zda obojí opatrovnická funkce může být svěřena témuž subjektu a jak má být v tomto případě jeho úkol vymezen. Ministerstvo spravedlnosti ČSR proto dalo Nejvyššímu soudu ČSR ve smyslu ustanovení § 35 odst. 1 písm. b) zákona č. 36/1964 Sb. (ve znění vyhlášeném pod č. 19/1970 Sb.) podnět k usměrnění praxe soudů stanoviskem ke správnému výkladu zákona.

Účastníky řízení o osvojení jsou osvojované dítě, jeho rodiče, osvojitel a jeho manžel (§ 181 odst. 1 o. s. ř.). Osvojenec, a to i v případě, že by jinak bylo třeba jeho souhlasu k osvojení (§ 67, věta druhá, zák. o rod.), musí být zastoupen zákonným zástupcem. I když zákonným zástupcem nezletilého je za podmínek uvedených v ustanovení § 37 odst. 1 zák. o rod. kterýkoli z jeho rodičů, nemůže žádný z nich v řízení o osvojení nezletilého zastupovat (§ 37 odst. 2 zák. o rod.), poněvadž by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi nimi a nezletilým. Musí být proto v řízení o osvojení ustanoven nezletilému dítěti opatrovník (§ 37 odst. 3 zák. o rod.). 1)

Rodiče osvojovaného dítěte v případech, v nichž není třeba k osvojení jejich souhlasu, ačkoli jsou zákonnými zástupci osvojovaného dítěte, nejsou účastníky řízení o osvojení (§ 181 odst. 2 o. s. ř.). Nemohou nezletilé dítě v tomto řízení zastupovat, neboť jejich účast na řízení by se přičila povaze a účelu řízení o osvojení podle ustanovení § 68 odst. 1 zák. o rod. a znemožnila by anonymitu řízení. V těchto případech je třeba osvojovanému dítěti ustanovit opatrovníka ve smyslu ustanovení § 68 odst. 2 a § 83 odst. 1 zák. o rod., který je potom zástupcem osvojovaného dítěte, ochraňuje jeho zájmy a dává též přivolení k osvojení namísto rodičů z důvodů uvedených v ustanovení § 68 odst. 1 písm. a) nebo b) zák. o rod. Takový opatrovník není opatrovníkem podle ustanovení § 37 odst. 3 zák. o rod. 2)

Jestliže podle ustanovení § 68 odst. 1 zák. o rod. není třeba souhlasu s osvojením jen jednoho z rodičů a druhý rodič je účastníkem řízení o osvojení, musí soud osvojovanému dítěti ustanovit opatrovníka jak podle ustanovení § 37 odst. 3 zák. o rod., tak i opatrovníka podle ustanovení § 68 odst. 2 zák. o rod., neboť opatrovník podle ustanovení § 37 odst. 3 zák. o rod. nemůže nahradit opatrovníka, který dává přivolení k osvojení podle ustanovení § 68 odst. 2 zák. o rod. 3)

I v těchto případech ustanoví soud nezletilému dítěti zpravidla jediného opatrovníka, který bude plnit funkci opatrovníka podle ustanovení § 37 odst. 3 zák. o rod. i opatrovníka podle ustanovení § 68 odst. 2 zák. o rod.

Při ustanovení opatrovníka osvojovanému dítěti je povinností soudu současně vymezit rozsah jeho práv a povinností (§ 84 zák. o rod.). Nejsou-li rodiče, popřípadě jeden z nich, účastníky řízení o osvojení, soud vymezí rozsah jeho práv a povinností tak, že opatrovník bude nezletilé dítě v řízení o osvojení zastupovat a je oprávněn dát přivolení k osvojení. Opatrovníka osvojovanému dítěti je třeba ustanovit ihned po podání návrhu u soudu, a to přímo v řízení o osvojení. Nejsou-li rodiče dítěte účastníky řízení o osvojení, nedoručuje se jim usnesení o ustanovení opatrovníka.

Poznámky pod čarou: